

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiae Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum hæc concedendæ sint, Filius est principatus, Pater est auctor Filij,
Filius est auctor Spiritus sancti. disput. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

nere causae materialis, aut formalis, ut est notissimum: neque finalis, eod quod finis praestantior sit eo, quod est ad finem: inter personas autem diuinas vna non sit praestantior altera: neque etiam in genere causae efficientis, quia tunc Filius esset effectus Patris, ac proinde factus, idemque conueniret Spiritui sancto comparatione Patris & Filij, quod tamen est haereticum. De Filio namque in simbolo Missae dicitur, *Deum verum de Deo vero, genitum, non factum*. Et Spiritus sanctus in Symbolo Athanasij dicitur, *A Patre, & Filio, non factus, nec creatus*. Secundum, causa & effectus relatiue dicuntur: cum ergo Filius & Spiritus sanctus non fortiantur rationem effectus, ut proximè ostensum est, fit, ut in nullo genere causae Pater sit causa Filij, aut Pater & Filius Spiritus sancti. Adde, causam sonare quid essentialiter distinctum ab effectu: definitur namque, esse id, ex quo aliud sequitur. Præterea est quid prius natura eo, cuius est causa, ex Aristotele in postpraedicamentis: cum ergo personae diuinae, neque distinctae sint inter se essentialiter, neque vna sit prior alia, ut ex simbolo Athanasij constat, fit, ut vna non sit dicenda causa alterius.

Quaestio vera explicatio. Vnam personam causam esse alterius, eum non sit admissum.

Solutio argumens paria affert.

Propter has rationes meritò doctores Latini noluerunt concedere, vnam personam esse causam alterius, neque inter Latinos id vquam esse concedendum. Appellat tamen vnam personam principium alterius: eod quod principium latius patet quam causa, ut ex Aristotele 5. Metaph. cap. i. constat, diciturque ordinem eius, à quo est aliquid, siue causalitas ad sit, siue non, quod sanè conuenit vni personae comparatione alterius. Modus verò loquendi Graecorum toleratur à Latinis, quod Graeci latius quam Latini, vocabulum *αἰτία* id est, causa, vsurpent, quando Patrem causam Filij aut Spiritus sancti appellant, nec aliud significare intendant, quam quod Latini, dum Patrem appellant principium Filij, aut Spiritus sancti.

Ex his patet, quid dicendum sit ad testimonia, vsuque Graecorum. Ad testimonia verò ex Augustino desumpta dici debet, Augustinum loqui de causa, non quae verè causa sit, sed quae nostro intelligendi more concipitur ut causa. Concipimus namque Deitatem tamquam formam, qua Deus est Deus: hancque eandem propter identitatem cum sapientia appellat Augustinus causam, ut sit sapiens. Apprehendimus etiam Deum tamquam causam efficientem, à qua per essentiam tamquam per principium remorum, & per intellectum tamquam per principium proximum, emanat sua sapientia. Testimonium Hieronymi exponendum est negatiue, quasi dixerit, non habet aliquid, quod ipsius sit origo, aut quod causa sit suae substantiae. Et quidem ex antecedentibus, & sequentibus clarè patet eum esse sensum verborum Hieronymi. Eodemque modo exponi fortè possunt aliqua ex testimoniis Augustini.

DISPUTATIO IV.

Vtrum haec sint concedenda, *Filius est principatus, Pater est autor Filij, Filius est autor Spiritus sancti.*

Responso D. Thomae ad secundum huius quaestionis excitandae occasionem dedit. Et quod ad primam propositionem attinet D. Thomas affirmat eam ab aliquibus Doctoribus Graecis concedi. Non tamen à Doctoribus Latinis, ne detur erroris occasio. Possimus tamen in gratiam Graecorum argumentari. Quoniam principium est relatiuum quoddam: ergo habet correlatiuum: non aliud quam principiatum: ergo si Pater est principium Filij, Filius est principiatum cōparatione Patris.

Dices tamen, si nomen *principiatum*, solum significet ens à principio, propositionem esse veram: atque in illo sensu cōcedi à Graecis. Quia tamè principiatum videtur sonare quid effectum, habensque principium durationis, ne detur erroris occasio, non concedi à Latinis, meritòque inter absonas propositiones, quae absolute non sunt concedendae, numerari: licet adhibita distinctione concedi possint. Hæc, *Filius habet principium*, propter eandem rationem negatur à Magistro in prima dist. 29. neque est, nisi cum distinctione concedenda, videlicet quod non habet principium durationis, habet tamen principium à quo procedit.

Principiatum quo sensu verè dicatur de Filio & Spiritu sancto. Eà tamè propositione esse absonam.

Quod attinet ad secundam & tertiam propositionem, D. Thomas in 1. dist. 29. q. 1. art. 1. concedit hanc, *Pater est autor Filij*, cum Hilario 4. de Trinit. Negat verò hanc, *Filius est autor Spiritus sancti*, quia inquit, *de ratione autoris est, ut sit principium non de principio*. Hilarius tamen 2. de Trinitate, secundam etiam concedit. Ait namque, à Patre & Filio autoribus confitendus est Spiritus sanctus. Ac sanè videtur omninò concedenda. Etenim pater Peronis dicitur eius autor, cum tamen ipse fuerit ex alio principio. Vnde Augustinus libro 3. contra Maximum cap. 14. *Si propterea, inquit, Deum Patrem Deo Filio dicis autorem, quia ille genuit, genitus est iste, quia iste de illo est, non ille de isto, fateor & concedo. Si autem per nomen autoris, minorem via facere Filium, Patremque maiorem, nec eiusdem substantia Filium, cuius est Pater, detestabor, & respuam.*

Autor dici potest non solum Pater Filij, sed etià Filius Spiritus sancti.

ARTICVLVS II.
Vtrum hoc nomen, *Pater*, sit nomen propriè diuinae personae.

In quaestione proposita nomen, *Pater*, sumitur, non analogicè ac in commune, ut comprehendit Patrem creatum & increatum: sed pro principio significato, quo principium Verbi diuini dicitur Pater. Dicitio verò illa, *propriè*, sumitur, tum ut distinguitur contra appropriatè, quo pacto nomen commune aliqui tribus personis, aliqua de causa vni earum appropriatur, ut sapientia Filio, amor Spiritui sancto: tum etiam ut distinguitur contra translaticè, & contra nomen commune.

Sensus quaestionis.

Conclusio affirmat, neque vllam continet difficultatem. Nomen enim, *Pater*, in diuinis significat personam Patris, etiam quoad id, quo distinguitur à reliquis personis: quare est proprium nomen primae personae adorandissimae Trinitatis.

Conclusio affirmans.

In responsione ad quartum notat cum D. Thomas Caictanus: cum ad generationem duo necessaria sint, videlicet distinctio geniti à generante: alioquin non esset productum, nec proinde genitum: & similitudo in natura inter vtrumque, eod quod generans intendat red dere sibi similem rem, quam producit: quo sanè (salua distinctione inter generantem & genitum) maior fuerit identitas, ac similitudo in natura inter rem generantem & genitam, eod perfectior erit generatio. Atque inde est, ut generatio vniuoca praestantior sit, quam æquiuoca. Quare cum in generatione Filij in diuinis, cum distinctione personarum, censatur identitas numerica

Generatio vniuoca est praestantior æquiuoca.